

Fra: Arnfinn Moe Hansen <arnfinn.moe.hansen@online.no>
Sendt: torsdag 19. mai 2022 15:49
Til: Epost Midt-Telemark Kommune
Kopi: arnfinn.m.h@gmail.com
Emne: [EKSTERN] Kommunedelplan for Lifjell
Vedlegg: 1 - Myra ved H15.gif; 2 - Plankart uten bekkeløp.gif; 3 - Plankart med inntegnet bekkeløp.gif; 4 - Utbyggers opprinnelige plan.gif; 5 - Flomvann.MOV

FORSIKTIG: Denne eposten kommer fra en avsender utenfor organisasjonen. Ikke åpne vedlegg og klikk på lenker hvis du ikke er sikker på hvem avsender er og vet at innholdet er trygt.

Kommentarer og innspill til Kommunedelplan for Lifjell

Merknadene nedenfor begrenser seg til H8.

Vann i myr og bekker:

- Området H8 er i all hovedsak en stor myr som absorberer store vannmasser både direkte fra fjellet Bøkstulnatten, men også via myrområdene nord for område H15. Sistnevnte område blir tidvis omdannet fra myr til innsjø, se **vedlegg 1**. Disse vannmassene transporteres østover via to bekker i retning H8.
- Bekkene munner ut i to dammer som vises på kommunens plankart i nåværende kommunedelplan, se **vedlegg 2**. De videre bekkeløpene østover i terrenget er merkelig nok fjernet fra dette plankartet, men begge bekkene eksisterer i beste velgående, og er inntegnet på diverse andre kart.
- Bekkene går stedvis under overflaten, og danner traséer i sjiktet mellom de løse myrmassene og den underliggende morenegrusen. Den underjordiske delen av disse bekkene blir synlig fra overflaten først ved rask snøsmelting eller når vedvarende, kraftig nedbør medfører at myrmassene i området ikke lenger absorberer mer vann, og myra blir mettet. Dermed 'stiger' bekkene til overflaten i raskt tempo, og følger den laveste traséen i terrenget, se **vedlegg 3**.
- Grunneier har hele tiden vært kjent med utfordringene rundt de to nevnte bekkene, og mente selv at det ikke var aktuelt å bygge akkurat her. Dette fremgår av grunneiers opprinnelige planer hvor denne stripen ikke var innlemmet i H8, se **vedlegg 4**. Det var kommunen som ønsket å utvide H8 med denne stripen ifm. forrige rullering, (se mer om dette nedenfor).
- At de to nevnte bekkene stedvis ikke er synlige fra oversiden under normale værforhold skaper lett en illusjon om at bekkene er nærmest ikke-eksisterende, og dermed ikke kan skape nevneverdige problemer. Slik er det på ingen måte i praksis.
- Ved vedvarende regnvær stiger vannstanden nærmest 'eksplosivt', og bekkene går raskt over sine bredder, se **vedlegg 5 (film)** fra eksisterende bebyggelse i dette området, (Jønnbuflåtin 145).
- *Stortingsmelding 15 (2011-2012)* påpeker det selvfølgelig ved at både "flom og skred vil forekomme med ujevne mellomrom, og at selv om vi prøver å unngå bebyggelse og infrastruktur i områder med sannsynlighet for hendelser, samt sikrer områder hvor infrastruktur og bosetning er etablert før fare var kjent, vil det alltid være en restrisiko for uønskede hendelser". Innenfor H8 er det fremdeles mulig å avverge slike "hendelser".
- Generelt i kommune-Norge er man opptatt av gjenåpning av bekker som tidligere er lagt i rør fordi dette reduserer risikoen for oversvømmelse, og SINTEF har derfor utviklet en veileder for planlegging og gjennomføring av dette. I det nevnte området på Lifjell slipper man heldigvis dette fordi disse bekkene fremdeles ligger åpne.

- Bekker kan i teorien legges i drenerør/overflaterør. Dette vil imidlertid ikke være praktisk mulig med de to bekkene innenfor H8 ettersom bekkvannet her ikke kun skal transportere vann fra A til B, men også fordi bekkene i ekstremvær skal ta imot store mengder overvann fra begge sider underveis nedover langs traséen.
- De to bekkene må igjen tegnes inn i kommunens plankart, og den smale stripen (som har en noe 'fyldigere' gul-brun farge enn H8 for øvrig idet eksisterende plankartet), og som bare inneholder de to omtalte bekkene, må ikke kunne bebygges, og må følgelig tas ut av H8.

Rasfare:

- Store deler av H8 ligger i et område med fare for løsmasseskred og steinsprang, samt flakskred/løssnøskred vinterstid. Etter at vi begynte å følge med på dette i 2017 er det observert mindre snøskred fra Bøkstulnatten både vinteren 2019, 2020 og 2021.
- Kommunen har lenge vurdert snøskredfaren rundt Bøkstulnatten som betydelig, og av den grunn ble eksempelvis den planlagte skiløypa rundt Bøkstulnatten tatt ut av planverket ved endelig godkjenning av nåværende kommunedelplan. Hytter og deres beboere er utsatt for enda større skadepotensial enn folk i en skiløype.
- Fjellsiden i sør-østre del av Bøkstulnatten innenfor H8 er like bratt både innenfor og utenfor det skraverte hensynsområdet for ras i retning mot H7. Vegetasjonen som kunne ha bidratt til å forhindre ras er også identisk både innenfor og utenfor hensynsområdet. Denne vegetasjonen er uansett sparsom, og gir liten beskyttelse mot snøskred. Disse to partiene må håndteres likt, og hensynsområdet for ras må utvides tilsvarende.
- Det er på en måte forståelig at hensynsområdet for ras i dag ikke innlemmer området med dagens spredte hyttebebyggelse av hensyn til eierne av disse eksisterende hyttene, men rasfaren er uansett til stede, og en 'feil' som muliggjorde spredt utbygging for flere ti-år siden bør ikke medføre at det heretter bygges ut ytterligere i rasutsatt område rundt Bøkstulnatten.

Feil i saksbehandlingen ved forrige rullering av kommunedelplanen:

- Det framgår av nåværende kommunedelplan at det var kommunen selv som ønsket å utvide H8 med en smal stripe i sør-vest som kompensasjon for usikkerhet rundt rasfaren innenfor hensynsområdet i den andre enden av H8 til tross for at denne smale stripen ikke inneholder noe mer enn to bekker, og som dermed uansett er uegnet for bebyggelse. Med tanke på at det er forskjellige grunneiere innenfor H8, så gir det også liten mening at kommunen ga kompensasjon til én grunneier på grunn av ras-utfordringer som andre grunneiere opplever. (Det er intet argument at disse grunneierne evt. samarbeider om en planlagt utbygging).
- Det er uansett uheldig at kommunen den gang fungerte som pådriver for utbygging i et av de mest utfordrende områdene på Lifjell med to bekker som i praksis umuliggjør bebyggelse.
- Disse omstendighetene kan det nå rettes opp i ved at den sør-vestlige stripen av H8 ikke tillates bebygd, og følgelig tas ut av H8 slik situasjonen var før 2013, se **vedlegg 4**.

De miljømessige konsekvensene:

- Det er alltid en fordel å spille på lag med naturen i stedet for å tvinge naturen i kne. Derfor skal man bestrebe seg på færrest mulig naturinngrep slik både plan- og bygningsloven samt kommunens eksisterende planverk legger opp til.
- Generelt sett vil det alltid være en ubalanse mellom (på den ene siden) hensynet til å bevare naturen og miljøet for allmenheten, og (på den andre siden) hensynet til profittmaksimering for et lite fåtall utbyggere. Kommunens hovedinteresse skal være hensynet til allmenheten.

- Det har generelt sett alltid en miljømessig negativ betydning å endevende et myrlandskap. Ifølge Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet ligger det i dag like mye CO₂ i norske myrer som Norge kommer til å slippe ut de neste 66 årene. CO₂ som allerede ligger urørt i myrene forblir imidlertid 'fanget' i myrene inntil det graves. Man bør følgelig være enda mer restriktiv til graving der hvor myrdybden er betydelig.
- Potensielle utbygges gjennomføringsevne: Kommunen legger opp til at infrastrukturen skal på plass før utbygging forøvrig. Når potensielle tomtekjøpere innenfor H8 blir gjort kjent med utfordringer i form av rasfare og/eller vannmasser på avveie, så må man anta at antall interessenter vil være sterkt begrenset. Det samme gjelder det faktum at store deler av H8 ligger i skyggepartier, særlig vinterstid, og dermed er mindre attraktive ved salg. Alt dette, i kombinasjon med høye utbyggingskostnader, kan resultere i at ferdigstilt ny infrastruktur blir liggende ubenyttet med de betydelige negative, miljømessige konsekvensene dette medfører.
- H8 er i dag beitemark for sau. Kommunen omtaler på sine hjemmesider beitetradisjoner i Lifjellområdet som kanskje strekker seg helt tilbake til steinalderen. Kommunen skriver også samme sted at det ifm. planarbeidet på Lifjell er viktig at beiteinteressene i området blir løftet fram og blir tatt hensyn til i planprosessen. Jeg deler kommunens standpunkt.
- H8 er tilholdssted for en stor harebestand som det er både miljømessig og trivselsmessig ønskelig å beholde. De beskjedne skogsområdene som i dag er igjen på Jønnbu finnes innenfor H8, og huser både lirype og en orrfuglbestand som ved en eventuell utbygging blir ytterligere fortrent. Dette vil være uheldig, jmf. *naturmangfoldloven*.
- Bebyggelse på det relativt flatere området fra nåværende parkeringsplass på Jønnbuflåtin og noe østover ville ha sperret for allmenhetens tilgang til utmarkområdet lenger øst i H8.

Risiko for kommunen:

- Når potensielt fremtidige utbyggere ivaretar sin lovfestede opplysningsplikt ved å informere tomtekjøpere om utfordringer ift. rasfare og vanskelige grunnforhold, og mye av området i tillegg ligger i skyggefulle partier, så må det antas at antall interessenter vil være sterkt begrenset. Eventuelt manglende salgsinntekter i kombinasjon med store investeringer skaper en antatt risiko for at utbyggerne ikke vil ha økonomiske muskler til å møte eventuelle erstatningskrav fra kjøpere som opplever problemer. Dersom eiendommene innenfor H8 blir overdratt til et aksjeselskap før tomtsalg slik at aksjonærenes ansvar begrenses, så forsterkes dette argumentet.
- Kommunen må derfor spørre seg selv om man på vegne av kommunens innbyggere er tjent med å motta erstatningskrav fra hytteeiere fordi kommunen tillot hyttebygging til tross for godt begrunnede advarsler om problematiske grunnforhold av forskjellig art, inkl. både flom- og skredfare.

Hovedkonklusjoner:

- Den sør-vestlige smale stripen av H8, merket med en noe 'fyldigere' gul-brun farge enn H8 for øvrig, (se vedlegg 3), tas ut av planverket og tilbakeføres til situasjonen slik den var før 2013, (se vedlegg 4).
- Hensynsområdet for ras utvides syd-vestover rundt Bøkstulnatten i retning mot H7 etter initiativ fra kommunen selv.
- Kommunen sørger for å forebygge mot eventuelle erstatningskrav ved å være 'på den sikre siden' ved ikke å tillate utbygging i områder med flom- og rasfare.

Arnfinn Moe